

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІФНІМ ЗУНУ

Галина ЛЯХОВИЧ

_____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НІР ЗУНУ

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни “МІКРОЕКОНОМІКА”

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 075 Маркетинг
освітньо-професійна програма – Маркетинг

Кафедра міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	30	30	4	8	48	120	–	1

30.08.2024

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Опис дисципліни «Мікроекономіка»

Дисципліна «Мікроекономіка»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	галузь знань 07 – Управління та адміністрування	Статус дисципліни: обов'язкова Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 5	спеціальність 075 – Маркетинг	Рік підготовки: <i>Денна</i> – 1 Семестр: <i>Денна</i> – 1
Кількість змістових модулів – 2	освітньо-професійна програма Маркетинг	Лекції: <i>Денна</i> – 30 год. Практичні заняття: <i>Денна</i> – 30 год.
Загальна кількість годин – 120	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна</i> – 48 год. <i>Тренінг</i> – 8 год. Індивідуальна робота: <i>Денна</i> – 4 год.
Тижневих годин – 8 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Мікроекономіка» є ознайомлення студентів з основними закономірностями динаміки ринкової системи в аспекті мікроекономічної концепції, зокрема вивчення мотивації поведінки окремих суб'єктів процесу економічного виробництва: фірми, малого підприємства, споживача, держави; вивчення особливостей функціонування ринків окремих товарів; дослідження співвідношень між використанням засобів виробництва і виробництвом готової продукції, між собівартістю готової продукції і заробітною платою працівників; а також аналіз особливостей ціноутворення, враховуючи зміни рівня попиту споживачів на товари та послуги.

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

Завдання курсу «Мікроекономіка» полягають у тому, щоб сформувати у студентів чітке уявлення про те, що успіх будь-якого бізнесу залежить не тільки від наявності стартового капіталу і підприємницького хисту, а й від знання закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях й вміння їх ефективно застосовувати. Оволодіння курсом повинно виробити у студентів навички практичного використання мікроекономічного аналізу в процесі прийняття управлінських рішень. Набуті знання мають стати складовою загальної культури фахівців економічних спеціальностей.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

У результаті засвоєння навчальної дисципліни у студентів мають бути сформовані такі компетентності:

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Мікроекономіка є складовою циклу дисциплін професійної підготовки фахівців з маркетингу. Вивченню мікроекономіки передують набуття знань та вмінь з дисциплін «Філософія», «Вища математика». Водночас «Мікроекономіка» виступає базовою дисципліною для подальшого вивчення таких навчальних курсів як «Макроекономіка», «Підприємництво».

2.5. Результати навчання.

Після вивчення дисципліни «Мікроекономіка» фахівець з маркетингу зможе:

ПРН 1. Демонструвати знання і розуміння теоретичних основ та принципів провадження маркетингової діяльності.

ПРН 2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

ПРН 11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Змістовий модуль 1. Основи теорії споживання і виробництва

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Предмет, концептуальні основи і методологія мікроекономіки. Предмет курсу. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Індивід. Домогосподарство. Ділова одиниця (підприємство). Держава. Методологія мікроекономіки: граничний аналіз, моделювання (графічне, аналітичне, табличне), оптимізація та визначення рівноваги, порівняльна статистика.

Мета, завдання і зміст дисципліни. Мета і завдання дисципліни. Блочно-змістова схема дисципліни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Література: [1-20].

Тема 2. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага

Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Поняття «потреби», «види потреб». Економічні блага, їх класифікація. Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем.

Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної корисності блага, його графічне подання.

Оптимізація споживання за умови множинності споживаних благ. Вплив на поведінку споживача бюджетних стримувань і цін на блага. Сутність раціонального вибору споживача.

Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівноваги споживача». Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.

Література: [1-20].

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Вибір споживача з ординалістських позицій. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; взаємозамінність благ.

Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Карта байдужості. Гранична норма заміни благ: сутність і методика обчислення. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Бюджетне обмеження та можливості споживача. Бюджетна лінія: рівняння й графічна побудова. Вплив зміни доходу споживача та положення бюджетної лінії на процес споживання.

Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору. Підходи до оптимізації споживчого вибору, їх гранична інтерпретація.

Література: [1-20].

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну власного доходу. Лінія «дохід – споживання», її економічна суть. Поняття «нормальних» і «низькоякісних» благ. Криві Енгеля.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Побудова лінії «ціна–споживання». Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Ефект заміщення та ефект доходу. Визначення умов, що аналізуються: моделі зменшення ціни одного з товарів за незмінності цін на інші товари та доходу споживача. Парадокс Гіффена. Ефекти заміщення і доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності.

Література: [1-20].

Тема 5. Попит і пропонування, їх еластичність

Потреба і попит, їх взаємозв'язок. Індивідуальний і ринковий попит. Форми представлення попиту: аналітична, таблична та графічна. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Аналіз зміни попиту в цілому та величини (обсягу) попиту. Цінові та нецінові детермінанти. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінант, її графічна ілюстрація. Особливості впливу цін взаємозв'язаних товарів.

Пропозиція, її суть і способи вираження. Поняття обсягу пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін у пропозиції та обсягу пропонованого товару під впливом основних нецінових детермінант.

Ринкова рівновага та її параметри. Особливості дії зміни попиту і пропозиції на рівноважну ціну. Аналіз ситуації з одночасними змінами у попиті та пропозиції.

Державне регулювання ринку товару. Мета, важелі регулювання: фіксовані ціни, податки, дотації, субсидії та інше, механізм їх дії і наслідки. Захист національного виробника від іноземної конкуренції: введення квот і митних тарифів на імпорتنі товари.

Поняття еластичності. Цінова еластичність. Методологічні особливості обчислення показників цінової еластичності попиту. Еластичність попиту за доходом та перехресна еластичність попиту. Методика обчислення коефіцієнта еластичності попиту за доходом, параметри його значень для повноцінних і неповноцінних товарів. Суть перехресної еластичності попиту, методика обчислення відповідного коефіцієнта. Кількісні параметри еластичності для взаємозамінних та взаємодоповнюючих товарів.

Еластичність пропозиції. Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції.

Література: [1-20].

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство як суб'єкт ринку і виробничо-ринкова система. Найпростіша схема ринково-виробничої системи (вхід, процес, вихід). Підприємство як центр прийняття рішень. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти (продукція, послуги)? як виробляти (технологія, фактори виробництва)? для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни)? Фактор часу і періоди у функціонуванні оптимального та рівноважного станів підприємства.

Найважливіші параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Витрати виробництва. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток.

Література: [1-20].

Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язок і графічне відображення.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива однакового продукту – ізокванта. Карта ізоквант. Властивості ізоквант. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення ресурсів.

Віддача від масштабу. Поняття про економію, обумовлену ростом масштабів виробництва. Виробничі функції зі сталою (постійною), спадною та зростаючою віддачею. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску. Лінія однакових витрат – ізокоста. Рівняння ізокости. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми у короткостроковому і довгостроковому періодах. Межі розширення виробництва у короткостроковому періоді. Оптимальний шлях розвитку у довгостроковому періоді.

Література: [1-20].

Тема 8. Витрати і доходи підприємства

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Витрати упущених можливостей (альтернативні витрати). Явні і неявні, внутрішні і зовнішні витрати. “Нормальний прибуток” як одна із складових витрат упущених можливостей.

Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Постійні і змінні витрати. Типовий характер динаміки постійних, змінних і сукупних витрат підприємства. Особливості динаміки середніх і граничних витрат в короткостроковому періоді.

Витрати у довгостроковому періоді. Мінімізація витрат. Умови максимізації випуску. Криві довготривалих витрат, їх види, закономірності формування. Залежність форми кривих довгострокових середніх витрат від ефектів масштабів виробництва. Концепція мінімального ефективного розміру підприємства і структура галузі.

Дохід і прибуток в мікроекономіці. Дохід валовий, середній і граничний, методика їх визначення. Прибуток бухгалтерський і економічний.

Література: [1-20].

Змістовий модуль 2.

Теорія товарних ринків та ринків факторів виробництва

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Моделі ринку. Матриця ринкових форм: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція і олігополія. Порівняльна характеристика моделей ринку.

Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристика. Ринковий попит і попит на продукцію фірми в умовах досконалої конкуренції. Графічне відображення попиту, валового, середнього і граничного доходу підприємства за умов досконалої конкуренції.

Рівновага підприємства та галузі в короткостроковому періоді. Визначення обсягів випуску: співставлення сукупної виручки з сукупними затратами та співставлення граничного доходу з граничними витратами. Умови максимізації прибутку конкурентного підприємства. Мінімізація збитків фірми. Точка припинення операцій підприємства. Пропозиція фірми у короткостроковому ринковому періоді. Графік галузевої пропозиції. Рівновага фірми і галузі.

Ринок досконалої конкуренції у довгостроковому періоді. Рухомість ринкового попиту і пропозиції. Пропозиція підприємства у довгостроковому періоді. Крива ринкової пропозиції у довгостроковому періоді та можливі її конфігурації (галузі з постійними, зростаючими, спадними витратами, з їх комбінаціями). Довгострокова рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Література: [1-20].

Тема 10. Монопольний ринок

Модель “чистої” монополії та її характеристики. Ознаки «чистої» монополії: єдиний продавець, відсутність замінників товару, бар'єри для вступу конкурентів до монополізованої галузі. Різновиди монополії. Діагностування монопольної влади.

Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція монополіста та особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова диференціація та дискримінація. Рівновага підприємства-монополіста у довгостроковому періоді. Досягнення та утримання монополістом ринкової влади.

Економічні наслідки монополізації галузі. Необхідність державного регулювання монополії, антимонопольна політика.

Література: [1-20].

Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції

Ознаки і поширення монополістичної конкуренції. Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією. Кількість товаровиробників і диференціація виробів. Нецінова конкуренція на ринку.

Модель поведінки підприємства-монополістичного конкурента. Еластичність попиту за монополістичної конкуренції. Прибутковість і збитковість підприємства у короткостроковому

періоді. Визначення оптимального обсягу продажів і цінова політика. Умова досягнення та підтримання беззбитковості у довгостроковому періоді.

Нецінова конкуренція. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні наслідки і загрози. Реклама товару. Вплив рекламної діяльності на обсяг продажів і витрат. Ефективність монополістичної конкуренції. Наслідки нецінової конкуренції споживачів: діапазон споживчого вибору і втрати вільного часу. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів. Надлишкова виробнича потужність, її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.

Література: [1-20].

Тема 12. Олігополія

Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Ринкові лідери та аутсайдери. Дуополія за Штакельбергом. Моделі дуополії Курно та Бертрана. Моделювання поведінки олігополістів. Теорія ігор у моделюванні олігополії.

Особливості організації олігополістичного ринку. Олігополістичне ціноутворення. Головні риси та моделі олігополістичного ціноутворення. Ламана крива попиту, поведінка конкурентів, ціни на продукти підприємства. Картель і квазімонополія. Олігополія, заснована на таємній змові, ціноутворення в цих умовах, перешкоди за таємної змови. Лідерство в цінах.

Ефективність олігополії. Суспільна оцінка олігополістичного ринку. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.

Література: [1-20].

Тема 13. Ринок факторів виробництва

Загальна характеристика ринку факторів виробництва. Функції ринків ресурсів в економіці. Попит на ресурси виробництва, його похідний характер. Обсяг попиту на ресурси, фактори, що визначають його величину. Гранична дохідність ресурсу, граничні витрати ресурсу і максимізація прибутку виробником. Еластичність попиту на економічні ресурси. Фактори еластичності. Попит на ресурси виробництва за умов досконалої і недосконалої конкуренції. Оптимальне співвідношення ресурсів при їх залученні у виробництво у довготривалому ринковому періоді. Правило максимізації прибутку і мінімізації витрат при використанні ресурсів. Криві ринкового попиту на ресурси за умов досконалої і недосконалої конкуренції.

Особливості функціонування ринку праці. Попит на працю з боку окремого підприємства. Рівень заробітної плати і гранична продуктивність праці. Крива попиту окремого підприємства на працю. Попит на працю в галузі. Пропозиція праці. Індивідуальна крива пропозиції праці, її характер. Заробітна плата як основний фактор пропозиції. Ринкова пропозиція праці.

Попит і пропозиція праці на ринку досконалої конкуренції. Рівновага на ринку праці, її параметри. Ринок праці за умов моносонії. Характерні риси моносонічного ринку праці: попит і пропозиція. Рівень зайнятості і ставка заробітної плати за умов моносонії. Олігосонічний ринок праці, його особливості. Роль профспілок. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили та рівнем заробітної плати. Двобічна монополія на ринку праці.

Капітал як виробничий ресурс довготривалого користування. Форми ринків капіталу. Основний та оборотний капітал, відмінності в їх формуванні і використанні. Фактор часу в оцінці основного капіталу. Попит та пропозиція товару на ринку капіталу. Поняття позичкового процента. Процент та дисконтована вартість капітального товару.

Інвестиційне рішення підприємства. Гранична ефективність інвестицій, процентна ставка та оптимальний обсяг капіталу. Номінальні і реальні ставки процента. Діапазон ставок та фактори, що його визначають. Ставка процента та її вплив на обсяг і структуру капітальних товарів.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції та попиту на землю, фактори, що їх визначають. Ціна землі як капіталізована рента.

Література: [1-20].

Тема 14. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого, дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги, його етапи. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса.

Рівновага обміну. Необхідність і вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Загальна рівновага та економіка добробуту. Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків (при обміні, при використанні вкладень у виробництво, на ринку товарів). Причини обмеженої спроможності ринкового регулювання: наявність ринкової влади, непрозорість ринків і неповна або асиметрична інформація, вплив зовнішніх ефектів, існування суспільно значущих благ, позаринкова діяльність суб'єктів ринку та неринкові механізми регулювання тощо. Оптимум і квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Література: [1-20].

Тема 15. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Економічна роль держави в ринковій економіці. Необхідність та межі втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору в поведінці уряду.

Позаринкові (зовнішні) ефекти. Поняття про зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стінглера. Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Громадські блага. Громадський вибір. Поняття громадських благ. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливості ринку і держави.

Література: [1-20].

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Мікроекономіка»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	Тренінг	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1.						
Основи теорії споживання і виробництва						
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	1	1	1	1	3	Усне опитування, тести, задачі
Тема 2. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага.	1	1	1		3	
Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача	2	2		1	3	
Тема 4. Аналіз поведінки споживача	2	2	1		3	
Тема 5. Попит і пропозиція, їх еластичність	2	2		1	4	
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	2	2	1		3	
Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2	2		1	4	
Тема 8. Витрати і доходи підприємства	2	2	1		3	
Змістовий модуль 2.						
Теорія товарних ринків та ринків факторів виробництва						
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції	2	2	1	1	3	Усне опитування, тести, задачі
Тема 10. Монопольний ринок	2	2	1		3	
Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції	2	2		1	3	
Тема 12. Олігополія	2	2	1		3	
Тема 13. Ринок факторів виробництва	4	4		1	1	
Тема 14. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту	2	2	1		1	
Тема 15. Інституціональні аспекти ринкового господарства	2	2		1		
ВСЬОГО	30	30	4		8	48

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Практичне заняття №1 (1 год.)

Тема: *Предмет і метод мікроекономіки*

Мета: ознайомитися з основними аспектами мікроекономіки як навчальної дисципліни, її метою, предметом і методологією, змістом і завданнями.

Питання для обговорення:

1. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки.
2. Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки.
3. Мета, завдання і зміст дисципліни.

Література: [1-20].

Практичне заняття №2 (1 год.)

Тема: *Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага*

Мета: ознайомитися з економічним змістом понять «корисність», «потреба», «рівновага споживача», вивчити закон спадної граничної корисності блага.

Питання для обговорення:

1. Поняття потреби, види потреб. Поняття корисності, проблеми її виміру.
2. Закон спадної граничної корисності блага.
3. Поняття рівноваги споживача. Еквіваріантний принцип рівноваги.

Література: [1-20].

Практичне заняття №3 (2 год.)

Тема: *Ординалістська теорія поведінки споживача*

Мета: розглянути основні положення ординалістської теорії споживача, вивчити зміст, властивості і побудову кривих байдужості і бюджетної лінії.

Питання для обговорення:

1. Вибір споживача з ординалістських позицій.
2. Криві байдужості, їх властивості.
3. Бюджетна лінія. Рівняння лінії бюджетного обмеження.
4. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.

Література: [1-20].

Практичне заняття №4 (2 год.)

Тема: *Аналіз поведінки споживача*

Мета: вивчити основні закономірності поведінки споживача на ринку, розглянути криві «доход-споживання» і «ціна-споживання», ознайомитися з ефектом доходу і ефектом заміщення.

Питання для обговорення:

1. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Крива «доход-споживання».
2. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни товару. Крива «ціна-споживання».
3. Ефект доходу і ефект заміщення. Парадокс Гіффена.

Література: [1-20].

Практичне заняття №5 (2 год.)

Тема: *Попит і пропонування, їх еластичність*

Мета: ознайомитись із поняттями «попит» і «пропозиція», вивчити закони їх функціонування і вплив на ринкову рівновагу; розглянути поняття еластичність попиту і пропозиції, її фактори і показники.

Питання для обговорення:

1. Попит, цінові і нецінові фактори попиту. Закон попиту.
2. Пропозиція, фактори пропозиції. Закон пропозиції.
3. Ринкова рівновага.
4. Державне регулювання на мікрорівні.

5. Еластичність попиту, її основні фактори.
6. Показники еластичності, їх визначення і використання.
7. Цінова еластичність попиту і виручка.
8. Еластичність пропозиції.

Література: [1-20].

Практичне заняття №6 (2 год.)

Тема: Мікроекономічна модель підприємства

Мета: розглянути підприємство як ринковий суб'єкт, визначити основні мотиви економічної поведінки підприємства на ринку.

Питання для обговорення:

1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин. Мотивація поведінки підприємства.
2. Мотивація діяльності підприємства. Фактор часу.
3. Дохід і прибуток, їх види і способи відображення.

Література: [1-20].

Практичне заняття №7 (2 год.)

Тема: Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробників

Мета: розглянути поняття виробничої функції, її основні види та особливості графічної побудови, ознайомитися зі способами визначення рівноваги виробника.

Питання для обговорення:

1. Поняття виробничої функції, її види. Сукупний, середній та граничний продукт.
2. Виробнича функція з одним змінним фактором, графічне відображення.
3. Виробнича функція з двома змінними факторами.
4. Ізокванта. Карта ізоквант. Заміщення факторів виробництва.
5. Віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.
6. Ізокоста. Карта ізокост.
7. Рівновага виробника, способи її визначення.

Література: [1-20].

Практичне заняття №8 (2 год.)

Тема: Витрати і доходи підприємства

Мета: розглянути суть витрат і прибутку підприємства та основні підходи до їх визначення, вивчити особливості формування витрат в довгому і короткому періодах.

Питання для обговорення:

1. Витрати виробництва за економічним та бухгалтерським підходами.
2. Витрати в короткому періоді, їх динаміка. Середні і граничні витрати.
3. Особливості формування витрат в довготривалому періоді.
4. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Література: [1-20].

Практичне заняття №9 (2 год.)

Тема: Ринок досконалої конкуренції

Мета: ознайомитися з особливостями різних моделей ринку, зокрема з ознаками і передумовами існування досконалої конкуренції; розглянути стратегії поведінки підприємства в довго- і короткостроковому періодах в умовах конкуренції.

Питання для обговорення:

1. Моделі ринку, їх порівняльна характеристика. Ідеальні і реальні ринки.
2. Ознаки й умови досконалої конкуренції.
3. Господарська стратегія конкурентного виробника в короткостроковому періоді.
4. Рівновага фірми в довгостроковому періоді.

Література: [1-20].

Практичне заняття №10 (2 год.)

Тема: Монопольний ринок

Мета: розглянути ознаки та види монополій, вивчити особливості ринкової поведінки підприємства-монополіста та умови досягнення ним рівноваги у довготерміновому періоді; ознайомитися із поняттям, умовами та видами цінової дискримінації на монопольному ринку.

Питання для обговорення:

1. Ознаки монополії. Види монополій.
2. Крива попиту монополіста. Вибір цін і обсягу виробництва.
3. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді.
4. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди.

Література: [1-20].

Практичне заняття №11 (2 год.)

Тема: Ринок монополістичної конкуренції

Мета: ознайомитися з поняттям і ознаками монополістичної конкуренції, розглянути особливості поведінки підприємства на ринку монополістичної конкуренції, її цінову політику і засоби нецінової конкуренції.

Питання для обговорення:

1. Ознаки монополістичної конкуренції.
2. Визначення оптимального обсягу продажу фірми та її цінова політика.
3. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції.

Література: [1-20].

Практичне заняття №12 (2 год.)

Тема: Олігополія

Мета: розглянути економічний зміст і основні моделі олігополії, методи та способи поведінки підприємств в умовах олігополії, навчитися розраховувати ефективність олігополії.

Питання для обговорення:

1. Олігополія, її суть та розповсюдження.
2. Теоретичні моделі олігополії. Дуополії за Курно, Бертраном.
3. Модель ламаної кривої попиту – як різновид олігополістичного ціноутворення.
4. Таємні змови. Мовчазна згода. Ціноутворення за принципом «витрати+».
5. Ефективність олігополії.

Література: [1-20].

Практичне заняття №13 (4 год.)

Тема: Ринок факторів виробництва

Мета: розглянути основні категорії ринку факторів виробництва: поняття виробничих ресурсів, попит і ціноутворення; праця як основний фактор виробництва, конкурентний, монопсонічний і олігопсонічний ринки праці; ринки капіталу і землі.

Питання для обговорення:

1. Класифікація ресурсів. Похідний характер попиту на фактори виробництва.
2. Попит на ресурси в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.
3. Цінова еластичність попиту на ресурс.
4. Оптимальність використання ресурсів в довгому періоді.
5. Праця як змінний фактор виробництва.
6. Характеристика досконалоконкурентного ринку праці. Формування галузевого та ринкового попиту на працю.
7. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості.
8. Контроль профспілок над пропонуванням робочої сили та рівнем заробітної плати.
9. Двостороння монополія на ринку праці.
10. Капітал як ресурс тривалого користування, форми капіталу.
11. Поняття позичкового проценту. Дисконтування капіталу.

12. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді.
13. Номінальні і реальні ставки дисконту.
14. Ринок землі.

Література: [1-20].

Практичне заняття №14 (2 год.)

Тема: *Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту*

Мета: розглянути умови формування ринкової рівноваги, ознайомитися з економічним змістом поняття ефективність і загальними умовами ефективності конкурентної ринкової системи.

Питання для обговорення:

1. Часткова та загальна рівновага. Взаємозалежність ринків.
2. Ефективність обміну і розподілу ресурсів у споживанні і обміні.
3. Ефективність у сфері виробництва.
4. Оптимізація структури економіки. Ефективність конкурентної ринкової системи.

Література: [1-20].

Практичне заняття №15 (2 год.)

Тема: *Інституційні аспекти ринкового господарства*

Мета: розглянути проблему неспроможності ринку і необхідності державного регулювання виробництва і споживання суспільних благ.

Питання для обговорення:

1. Неспроможність ринку і необхідність втручання держави в економіку.
2. Проблеми регулювання виробництва і споживання суспільних благ.
3. Зовнішні ефекти. Теорема Коуза.
4. Шляхи регулювання зовнішніх ефектів.

Література: [1-20].

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Організація самостійної роботи студентів вимагає особливої уваги, тому, що частина питань, кожної теми виноситься на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених кафедрою для вивчення навчальної дисципліни. Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку студента. Самостійна робота над засвоєнням дисципліни може виконуватися у читальних залах університету, навчальних кабінетах та комп'ютерних лабораторіях, в домашніх умовах. Кафедра забезпечує консультації з окремих найскладніших тем курсу. Викладачі кафедри здійснюють також поточний і підсумковий контроль та аналізують результати самостійної роботи студента. Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовується на навчальних заняттях.

Завдання для самостійної роботи з дисципліни «Мікроекономіка» виконуються у формі написання реферату. Виконання самостійної є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту. Самостійна робота оцінюється за 100-бальною шкалою і складає 15% підсумкового балу з дисципліни. Виконання самостійного завдання проводиться під керівництвом викладача в поза аудиторний час за окремим графіком з урахуванням потреб і можливостей студентів і передбачає активну і творчу його діяльність з оволодіння матеріалом та набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю.

Метою самостійної роботи є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань слухачів з дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи. Самостійна робота є завершальною теоретичної та практичної роботи з дисципліни та виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Варіанти самостійних завдань з дисципліни «Мікроекономіка»

Самостійна робота з дисципліни «Мікроекономіка» виконується кожним студентом за конкретно отриманим завданням у вигляді підготовки реферату з обраної тематики, результатом якого є цілісна, завершена практична робота.

Студенту необхідно: презентувати практичні навички з питань адекватного оцінювання ситуації і вміння використовувати інструментарій мікроекономіки на всіх стадіях розвитку економіки; приймати оптимальні нестандартні управлінські рішення в сформованих умовах соціального, економічного, екологічного характеру; засвоїти практику формування та реалізації заходів щодо врегулювання процесів в економіці.

За змістом самостійна робота є письмовою формою комплексної теоретико-методичної роботи студентів, які опираючись на теоретичні знання і практичні вміння з дисципліни, складають план написання роботи, формують список літератури з теми, в тому числі і періодичної, використовують статистичний матеріал та оформляють текст згідно передбачених вимог.

Перелік тем для самостійної роботи з дисципліни «Мікроекономіка»

1. Позитивні й нормативні наукові результати мікроекономічних досліджень.
2. Наслідки встановлення акцизних податків на економічний стан покупців і продавців.
3. Павутиноподібна модель ринкової рівноваги .
4. Еластичність попиту у поясненні конкурентних відносин на ринку.
5. Еластичність пропозиції: значення для прогнозування зміни ринкової ситуації
6. Рідкісність ресурсів та альтернативність вибору: мікроекономічний аналіз.
7. Повна і обмежена раціональність споживача у реальних економічних ситуаціях.
8. Концепція надлишку на ринку споживачів товарів.
9. Співвідношення ефектів доходу і заміни для різних товарів.
10. Ното есопотікус в мікроекономіці.
11. Доповнюваність, подільність та інтенсивність використання факторів виробництва.
12. Види виробничих функцій: класична, неокласична (Кобба-Дугласа), лінійно-обмежена (Леонтєва-Вальраса), технологічні (інжинірингові) виробничі функції тощо.
13. Еластичність масштабу та її зв'язок з еластичністю виробництва.
14. Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.
15. Поліполістичний спосіб поведінки суб'єктів конкурентного ринку.
16. Діагностика ринкової рівноваги за А.Маршаллом і за П.Вальрасом.
17. Методи діагностування ринкової влади.
18. Стримування монополістичної влади: антитрестівська політика.
19. Надлишок споживача і виробника та чисті втрати для суспільства за умов монополії.
20. Олігополія з позиції теорії ігор. “Дилема ув'язнених”.
21. Моделі поведінки лідерів і аутсайдерів на олігопольних ринках.
22. Ігрові моделі поведінки олігополістів на ринку гетерогенного блага.
23. Позитивні та негативні аспекти рекламної пропаганди товарів.
24. Порівняльна оцінка ефективності різних ринкових структур.
25. Ціни на виробничі ресурси і найменш витратне їх поєднання у виробництві продуктів.
26. Економічні наслідки встановлення мінімального рівня заробітної плати.
27. Мікроекономічний аналіз взаємозв'язку інвестицій і процентних ставок.
28. Прибуток як генератор ринкової економіки.
29. Інституціональне середовище ринкової економіки.
30. Обмежена спроможність ринкового механізму та функції держави.

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Організація і проведення тренінгу

Мета тренінгу з дисципліни «Мікроекономіка» – формування у студентів стратегічного управлінського мислення, цілісного бачення проблем мікроекономічного характеру, розвиток навичок щодо проведення мікроекономічного аналізу. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ОКР «бакалавр». Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити практичне засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Мікроекономіка»;
- виробити у студентів навички проведення мікроекономічного аналізу;
- інтегрувати теоретичні знання й практичні навички студентів у єдиний комплекс і привести їх у відповідність з поточними потребами ринку праці.

Вступна частина. Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

Організаційна частина. Встановлення правил проведення тренінгового заняття, формування малих робочих груп (3-5 груп), створення робочого настрою у колективі студентів. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

Практична частина. Виконання тренінгових завдань у малих групах з використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

Підведення підсумків. Презентація практичної роботи в малих групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу

Тренінг охоплює ситуаційні завдання, що висвітлюють практичне використання аналізу безпечності ринку щодо стану конкуренції (рівень монополізації) та аналізу попиту і пропозиції на ринку товарів. Загальна мета аналізу – спрогнозувати можливий вплив на розвиток конкретного товарного ринку і надалі врахувати під час прийняття відповідних управлінських рішень.

Завдання тренінгу.

Ситуаційне завдання: виконати аналіз рівня монополізації ринку.

Дослідження ринку відбувається через вивчення та прогнозування кон'юнктури ринку, що формується певними факторами і виражається в конкретних показниках. Об'єктом уваги є вивчення кон'юнктури конкретного товарного ринку (збір, аналіз та оброблення інформації про стан товарного ринку, аналіз і виявлення особливостей та тенденцій його розвитку, прогнозування основних параметрів і розроблення можливих альтернатив для прийняття рішень). При здійсненні аналізу на основі емпіричних реальних даних розраховується індекс Герфінделя-Гіршмана і готується аналітичний звіт.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Мікроекономіка» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні та командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Мікроекономіка» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час практичних занять 1-7 по темах 1-8 не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота (теми 1-8)	Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час практичних занять 8-15 по темах 9-15 не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота (теми 9-15)	Оцінка за виконання ситуативного завдання	Оцінка за виконання реферату	1. Відповідь на два запитання, кожне з яких = 20 балів, у підсумку = 40 балів. 2. Практичне завдання (2 задачі по 30 балів, у підсумку = 60 балів)

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; <i>on-line</i> платформи: <i>ZOOM; Google Meet</i>)	1-15
2	Система дистанційного навчання ЗУНУ <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-15
3	Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: <i>MS Office</i>	1-15
4	Телекомунікаційне програмне забезпечення (<i>Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox</i>)	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Базилінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 350 с.
2. Бесєдіна Г. Є. Мікроекономіка : практикум. Харків : Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2013. 99 с.
3. Дружиніна В.В. Мікроекономіка : навч. посіб. / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
4. Герасименко А.Г., Квіцинська Н.В. Мікроекономіка : опор. конспект лекцій. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 104 с.
5. Чорноус О.І. Мікроекономіка : навч. посіб. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
6. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. / [Н. П. Мацелюх та ін.]. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2018. 297 с.
7. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
8. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теорія і практикум : навч. посіб. Одеса : Астропринт, 2014. 255 с.
9. Косік А. Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Рівне : УДУВГП, 2004. 400 с.
10. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
11. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
12. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівец. нац. унів-т., 2021. 176 с.
13. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с
14. Мікроекономіка : навч.-практ. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [О. Є. Попов та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Попова О. Є. Х. : ХНЕУ, 2013. 335 с.
15. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 "Економіка підприємства", 071 "Облік і оподаткування", 073 "Менеджмент" / [В. М. Лич та ін.]. Київ : КНУБА, 2018. 139 с.
16. Мікроекономіка: опор. конспект лекцій / А.Г. Герасименко, Н.В. Квіцинська. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 104 с.
17. Мікроекономіка: підручник / уклад. В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров. Київ, 2019. 96 с.
18. Палійчук Є.С. Мікроекономіка. Тестові завдання. Ужгородський національний університет. 2020. 30 с.
19. Сабецька Т.І. Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни “Мікроекономіка” для студентів денної та заочної форм навчання. Видавець Кушнір Г.М. Івано-Франківськ, 2020. 54 с.
20. Сабецька Т.І. Навчально-методичний комплекс з дисципліни “Мікроекономіка” для студентів денної та заочної форм навчання. Видавець Кушнір Г.М. Івано-Франківськ, 2018. 180 с.
21. Хмель С. М., Хмель В.І., Зіброва О.В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести : навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.
22. Яцюк О. С. Мікроекономіка : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 189 с.

Додаткові:

23. Гамільтон Д. Методичний посібник до мікроекономіки / Д. Гамільтон, Р.С. Піндайк, Д.Л. Рубінфелд. Пер. в англ. К.: Основи, 1996. 223 с.
24. Кирилук Є. М. Мікроекономічний аналіз державної політики: навч.-метод. посіб. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 315 с.

25. Малахова Н. Б. Мікроекономічна теорія виробництва та витрат: навч. посіб. Х., 2009. 180 с.
26. Носова О. В. Мікроекономіка: навч. посіб. / О. В. Носова, К. Я. Петрова, Н. Г. Ушакова, М. М. Кім, М. А. Садиков; ред.: О. В. Носова. Х., 2010. 200 с.
27. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка . Пер. з англ. К: Основи, 1996. 646 с.
28. Полтавченко Н. Д. Мікроекономіка в питаннях та відповідях. Теорія і практикум: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2010. 303 с.
29. Самуельсон П.А. Економіка: Підручник. Львів: Світ, 1993. 496 с.
30. Семюелсон П.А. Нордгауз В.Д. Мікроекономіка. Пер. з англ. К.: Основи, 1998. 676 с.
31. Скорик Г.І., Швецова М.Б., Стецюк П.І. Вступ до макро- і мікроекономіки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 163 с
32. Сторощук Б.Д. Формальна мікроекономіка. Глосарій. Формули. Графіки. Тренувальні вправи : [навч. посіб.] / Б. Д. Сторощук. Чернівці : Друк Арт, 2018. 191 с.
33. Begg D., Fisher S., Dornbush R. Ekonomia. Warszawa, 1993. 576 s.